

Rom 6, 13

13: Og still heller ikke lemmene deres fram som våpen for urettferdigheten i tjeneste for synden, men still dere selv fram til tjeneste for Gud som de som fra døde er blitt levende, og still lemmene deres fram som våpen for rettferdigheten til tjeneste for Gud.

Paulus fortsetter sin formaning. Ovenfor har han skildret synden som en hersker, når han sa: "La ikke synden ha herredømme!" Her skildrer han synden som den som fører krig - han formaner oss til ikke å la den få våre lemmer til våpen. Synden fører krig mot Gud og rettferdighetens rike, for å beholde eller gjenerobre sitt gamle herredømme. Derfor formaner apostelen: "Still ikke lemmene deres fram som våpen for urettferdigheten i tjeneste for synden!" De som følger synden i dens lyster, og lever etter kjødet, de overgir sitt dødelige legemes lemmer til våpen for fienden. Og er de så en gang også blitt omvendt og helliget, så begår de dermed en desto større vold mot Herren, han som først har frikjøpt oss med sitt blod, og deretter har kalt oss og dradd oss til å være hans egne, og tjene ham i hellighet og rettferdighet. Dette taler apostelen særdeles tankevekkende ord om i 1Kor 6, der han sier: "Dere tilhører ikke lenger dere selv. Dere ble kjøpt for en høy pris!" "Vet dere ikke at legemene deres er et tempel for Den Hellige Ånd, som er i dere". "Gi derfor Gud ære i deres legeme og i deres ånd; for både legeme og ånd hører Gud til".

"lemmene deres". Som under v. 12 taler Paulus her om vårt "dødelige legeme". Men viser straks, ved tilføyelsen: "still dere selv fram til tjeneste for Gud", at vi heller ikke må overlate vår sjels "redskaper" (tankene, kjærligheten, innbilningskraften) til synden. For vi skulle jo gi alt til Gud, og da kan vi ikke gi noe av dette til synden. Men som i v. 12 ser vi også her at apostelens formaning går ut på at om vi ikke kan unngå at synden rører seg i oss, med onde tanker og lyster, så må vi ikke la det føre til at vårt legemes lemmer får utføre det onde. Men at de, tvert imot den indre ondskapen, taler og lever etter Guds ord. Derfor er det konkret nok vår dødelige kropp han taler om her, og dens lemmer: øynene, ører, tunge, hender, føtter osv.

F. eks. fristes øyet ditt, enten av jordens forgjengelige skatter, av andres forførende legemer, eller av verdens stas og prakt. Disse synlige "magnetene" vil så dra deg mot synden. Da gjelder det å flykte fra lysten som holder på å vokse i deg. Dra straks blikket bort fra det som frister, så ikke øynene blir fanget av dette. Hvis ikke, da har du allerede stilt dette ditt lem fram som våpen for urettferdigheten i tjeneste for synden. Øret ditt fanger også opp fristelser gjennom syndig og villedende tale. Hvis du da stopper opp og lytter til slikt, da har du "lånt øre" til synden, som et urettferdighetens våpen. Når du blir sint, fristes du til å ramme ditt medmenneske med tungen din. Eller du fristes av hemmelig misunnelse, til å baktale din neste. Eller sette ut rykte om en som ikke er til stede, og fordreie til det ugjenkjennelige noe han skal ha sagt. Hvis du i slike fristelser lar tungen slippe til, da stiller du den fram som våpen for urettferdigheten i tjeneste for synden.

Paulus sier: "som våpen for urettferdigheten". Dermed antyder han at det all synd har som hovedformål, når den får ta rådighet over lemmene våre som våpen, det er urettferdighet. Dvs. alle slags ord og gjerninger som strir mot Guds hellige lov.

Men still dere selv fram til tjeneste for Gud. For at ingen, av det som er talt ovenfor (som omhandler "legemet" og "lemmene") skal tenke at det greier seg bare vi i det utvortes menneske lever et fromt liv, bruker nå apostelen her denne klare formuleringen: "still dere selv fram", dvs. hele mennesket med sjel og legeme, "til tjeneste for Gud". Først og fremst gjelder det hjertets holdning, dets

kjærlighet, tillit og frykt. Og dernest all vår lydighet og tjeneste i alt det vi gjør og det som møter oss. Dette er det vi skal gi til ("stille fram for") Gud. Vi skal gi ham oss selv med alt det vi er. Vi skal tilegne ham hele vårt liv med alt det vi eier. Vi skal ikke vike unna fra noe han vil ha oss til å gjøre, fra lidelser eller kors som han legger på oss. Når vi stilles overfor Guds vei med våre liv skal vi ikke holde vårt liv kjært, så vi unndrar oss. Å for en nåde, å få gi seg slik til Gud, at han vil ha oss til sine egne barn, at han vil si til en stakkars synder: "Min sønn! Gi meg ditt hjerte!"

Som de som fra døde er blitt levende. Med ordet "som" antyder apostelen det samme som han i v. 11 uttrykker slik: "Slik skal også dere regne dere som ...". Dere har en gang vært "døde i deres overtredelser og synder" (Ef 2: 1), men er nå "gjort levende i Kristus", oppstått med ham, for å leve for Gud og være døde fra synden. Men da skal dere ikke fortsette å stille deres lemmer til tjeneste for synden, men hele tiden "stille dere selv fram for Gud", som hans egne, og derfor også hans tjenere.

Og still lemmene deres fram som våpen for rettferdigheten til tjeneste for Gud. Når vi da har overgitt oss selv til Gud, med alt som finnes i oss, da må vi også stille alle lemmene våre til hans rådighet, som våpen for rettferdigheten. Her erkjenner vi at det er ikke den rette fromhet, når en bare gir Gud hjertets indre dyrkelse, og i tillegg passer på å ikke la lemmene sine synde - men for øvrig bli uvirksomme, og ingenting ville gjøre når Herren kaller til tjeneste. Her sier Paulus at vi skal også tjene Gud med vårt utvortes menneske. Han sier at vi skal "stille ("överlemna") våre lemmer fram som våpen for rettferdigheten til tjeneste for Gud". Vi skal ikke bare være fromme og ikke gjøre noe galt. Vi skal også være virksomme og bruke våre lemmer i Herrens tjeneste. "Som våpen" sier apostelen. Det taler om at vår Herre utfører et arbeid på jorden, der lemmene våre skulle brukes som redskap. Og han sier: som våpen for rettferdigheten. Vår konge skal "regjere" og "gå fram med visdom og gjøre rett og rettferdighet i landet", dvs. alt det som er sant, godt og hellig. Og dette skal så vi hjelpe til med, sier Paulus.

Det kan vi gjøre på mange forskjellige måter. "Ettersom enhver har fått en nådegave, så tjen hverandre med den, som gode forvaltere over Guds mangfoldige nåde". Vi skal bruke våre lemmer: øyne, ører, hånd og tunge i hans tjeneste. Det gjelder selvsagt i det vi vanligvis forbinder med gudstjeneste, hvor vi skal høre og ta til oss Guds ord, tilbe og bekjenne ham. Men det gjelder også alt det den rette kjærlighet krever i vårt daglige liv. Drevet av Kristi kjærlighet tjener vi med glede vår neste der vi ferdes i hjemmet og på arbeide. Når du for Herrens skyld arbeider tålmodig og ærlig, eller gavmildt deler ut av din jordiske formue, da byr du hendene dine fram som våpen for rettferdigheten til tjeneste for Gud. Når du for Herrens store nådes skyld gjerne går kjærlighetens ærend, da byr du ham dine føtter. Når du i kjærlighet taler det som er godt og nyttig, da helliger du din tunge for Gud som et rettferdighetens våpen. Det kan være formaning, trøst, eller generelt å gi menneskene den rette lære. Eller du tar deg av barn, syke og sorgfulle.

Enten det er ute på åkeren eller i fabrikken, på kontoret eller på kjøkkenet - når de små Guds barn, drevet av Guds nåde utfører det de er satt til, og tålmodig holder ut i vanskeligheter uten å protestere, - da skal de ha den oppmuntringen at de ikke bare tjener mennesker, men Gud selv. For alle som i tro og kjærlighet for Kristi skyld, så langt det er mulig, tjener sin neste, - de skal på den store dag få høre den trofaste Herren si til dem: "Det gjorde dere mot meg".

Å for en stor trøst og oppmuntring det ville være, hvis vi alltid holdt dette klart for oss! Det er da et salig kall! Når hele verden tjener synden, så får vi overgi våre liv med all vår styrke og våre gaver, til den store Herrens tjeneste, og får være med i hans hellige arbeide på jorden! Det er da en veldig og herlig oppfordring for vår ånd å få høre: "still dere selv fram til tjeneste for Gud som de som fra døde

er blitt levende, og still lemmene deres fram som våpen for rettferdigheten til tjeneste for Gud". Salige er de som virkelig lever slik i troen at både deres ånd og deres liv svarer ja og amen til dette.

Rom 6, 14

14: For synd skal ikke herske over dere, siden dere ikke er under lov, men under nåde.

Dette verset inneholder en forsikring, et løfte, fullt av trøst. Og i det gir Paulus oss grunnen til at han kunne formane Guds barn så sterkt som han har gjort i v. 12 og 13. Derfor begynner også dette neste verset med "For". Samtidig styrker og oppmuntrer han dem som under formaningen kjente seg nedslått ved tanken på sin svakhet og syndens store makt. Apostelen vil si: Dere må ikke tro at dere alltid skal behøve å mislykkes i kampen mot syndens herrevælde, så dere ikke makter å stille lemmene deres fram som våpen til tjeneste for Gud, som jeg formante dere til. Nei, dette er slett ikke noen umulig oppgave. For så lenge dere er under nåden, skal ikke synd herske over dere. Da skal dere eie, eller alltid på nytt få ta imot, Guds kraft til å undertvinge den, så dere kan bli værende i Herrens tjeneste.

Vi ser også tydelig av teksten at budskapet i dette verset er en slik forsikring, og ikke et bud eller krav. Det kan heller ikke være en slags form for attest han ønsker å gi de kristne i Rom. Noe han liksom kunne love dem, med bakgrunn i sitt kjennskap til dem. For da måtte det basere seg på et eller annet spesielt verdifullt som kjennetegnet disse. Nei, her taler Paulus om dem som er under nåde, og ikke under lov, sier han. Det gjelder altså alle Guds barn, det han taler om her. Og "det er en trøst, et løfte" sier Melanchthon om dette stedet. Ja, "den søtteste trøst", føyer han til.

Men legg merke til hvordan denne trøsten lyder! Paulus sier ikke: Synd skal ikke bo i dere mer, ikke friste og plage dere! Han sier ikke en gang at synd aldri skal overrumple dere, og kaste dere over ende. Nei, det han sier, er at synd skal ikke herske over dere. Den skal ikke få herske over dere så dere må underkaste dere under den med deres tjeneste og deres liv, som tjenere under en herre. Men hvis dere innimellom lider nederlag og faller i striden, så skal dere på nytt få reise dere opp igjen, bare dere fortsatt "er under nåde". På nytt skal dere få stride mot synden, og alltid til slutt stå seirende på marken.

siden dere ikke er under lov, men under nåde. At dette er grunnlaget for at synden ikke skal få herredømme over oss, er så til de grader uforståelig. Ja, det er rett og slett anstøtelig for vår blinde fornuft. Og mange har vridd og vrent på dette til alle kanter, for å finne en annen mening i denne teksten, enn det disse enkle ordene taler. Men hva det betyr å ikke være under lov, men under nåde, er så klart og enkelt for alle som gjennom egen erfaring og Åndens lys kjenner apostelens språk. De kan ikke forstå at det kan være mer enn én mening om dette. Men selve dette budskapet er en så herlig evangelisk sannhet, og et så veldig våpen mot dem som ennå ikke har fått brutt ned innbilningen om sin egen kraft, men tvert imot ennå lever i den. Derfor kan disse ikke la være å kjempe mot denne ellers så tydelige sannheten.

Men hvis vi vil vite apostelens egen forklaring på hva han mener med det å "være under nåde og ikke under lov", så har han i neste kapittel gitt oss den klareste beskrivelsen av dette salige forholdet som han her bare kort antyder. I nevnte kapittel (det syvende) omtaler han først den fullkomne frihet en hustru har fra loven som bandt henne til mannen, når hennes mann er død. Så hun kan gifte seg med en annen mann (v. 2 og 3). Så tilføyer han i v. 4: "På samme måte, mine brødre, døde også dere bort fra loven ved Kristi legeme, for at dere skal tilhøre en annen - Ham som ble oppreist fra de døde" osv. Og v. 6: "Men nå er vi frigjort fra loven, siden vi er døde fra det som holdt oss fanget, slik at vi tjener i Åndens nye vesen" osv.

Hvis så noen vil spørre hvilken lov det er Paulus taler om her, så finner han straks svaret i v. 7. Der taler apostelen klart og presist om det aller dypeste, ja selve marginen, i de ti bud: "Du skal ikke begjære!". Og dette beviser at han ikke taler om den ytre ceremonialloven, men om selve den moralske loven. For det er bare den moralske loven, eller de ti bud, som lærer oss å "kjenne synden" (v. 7). Og som gjør at vi opplever at "vi døde" (v. 10), og at vi er "overmåte syndige" (v. 13). Alt sammen er uttrykk Paulus bruker i det syvende kapitlet. Jødene ble tvert imot trøstet, og vokste i egenrettferdighet av ceremonialloven. For denne kunne de greie å oppfylle. Så er det da om den moralske loven Paulus sier at Guds barn er "løst fra loven". I vår tekst ser vi at motsetningen til å være under lov, er å være under nåde. Av dette ser vi på hvilken måte, og hva det betyr, at vi er fri/løst fra loven. Det må bety at vi er ikke under lovens pakt, lovens frelsesvilkår, men under nådepakten - hvor alt er bare nåde og gave.

Denne friheten har vi så innfor Gud og i vår egen samvittighet. For vi har lært å virkelig tro på denne nåden og friheten. Derfor er vi fridd ut fra lovens dom og regjering i vår samvittighet. Om dette sier Paulus: "Dere fikk ikke trelldommens ånd så dere igjen skulle bli ført inn i frykt, men dere fikk barnekårets Ånd, og i Ånden roper vi: Abba, Far!" (Rom 8: 15). Vår frihet fra loven er i seg selv, eller innfor Gud, helt og holdent fullkommen. Dvs. at hos Gud er det fullstendig avgjort at så lenge vi får leve i tro (gl. sv. så länge vi leva av tron), skal han aldri dømme oss etter loven, fordi "Kristus har kjøpt oss fri fra lovens forbannelse, i det han ble en forbannelse for oss" (Gal 3: 13). Men selv om vår frihet innfor Gud er helt og holdent fullkommen, så er den derimot hos oss, i vår samvittighet, svært så ufullkommen. Fordi vår tro er svak og haltende. Vi skuler ofte til lovens betingelser, og skremmes av dens dommer.

Men vi vil holde fast ved at vi én gang "ved loven døde for loven" (gl. sv.: genom lagen døtt bort från lagen). Og når så Ånden stadig opplyser våre hjerter og viser oss synden som bor i oss, så vi frykter vår egenrettferdighet og vantro, og bare i Kristus finner vår trøst og fred, så er vi da i vår ånd Guds barn. Innfor Gud er vi derfor alltid "under nåde og ikke under lov". Og så sier altså Paulus at når det gjelder de som lever slik, under nåde og ikke under lov, så skal synd ikke herske over dem. Dette er jo et sterkt, men kanskje litt uforståelig løfte.

Hva er så hemmeligheten i dette ordet? Hva er grunnlaget for dette forholdet, at synden ikke skal få herske over oss fordi vi ikke er under lov, men under nåde? Jo, det har sin grunn i to forhold. Den første grunnen ligger i det hjertet som er født på ny ved nåden. Den andre ligger i Guds hjerte, og hans måte å handle med oss på. Når en sjel "ved loven er død for loven" og nå bare lever på nåde, har dette mennesket dermed også fått et nytt hjerte som virkelig elsker Gud og hans vilje, og som hater synden. Tidligere derimot, gikk han under lovens trelldomsåk, og kunne ikke tro sin fulle forlatelse. Han så bare Guds dom og vrede over sine synder. Og da hadde han ikke noen hjertets kjærlighet til Gud og hat til synden. Når han ble minnet om Guds alvorlige bud, kunne han nok frykte for synden og trykkes av den. Men hate og forbanne den kunne han ikke. Han forholdt seg til synden på samme måte som en elsker som pikens far har jaget vekk: Han sliter seg vekk fra henne - men bare på grunn av den strenge faren.

Så lenge sjelens øye bare så en Gud med vrede og dom, kunne han ikke få noen kjærlighet, lyst og fryd i Gud. Derfor hang hans kjærlighet fast i den synden som Gud fordømte. Det er som en Åndens mann så viselig har sagt:

"Den synden som vi ikke har fått tilgivelse for, den elsker vi. Det er bare den tilgitte synden vi hater".

Men kjærligheten er den sterkeste kraften i menneskene. Det som jeg elsker - det er det som har makt over meg. Så lenge loven hersker i samvittigheten, går det som Paulus sier i det syvende kapitlet: "synden benyttet seg av budet og vakte all slags begjær i meg". For det andre: Så lenge jeg bare ser på Gud som en advarende dommer, kan jeg jo ikke få noen kjærlighet og glede i ham. Og det er gleden i Herren, og ingen ting annet, som er vår styrke (Neh 8: 10).

Dette er forklaringen på at Paulus kan si at det å seire over synden, avhenger av at vi ikke er under lov, men under nåde. Men det er akkurat samme måte apostelen Johannes forklarer dette på, når han taler om hvilke mennesker det er som "ikke kan synde". Han sier: "Hver den som er født av Gud, gjør ikke synd, for Guds sæd blir i ham. Og han kan ikke synde, for han er født av Gud" (1Joh 3: 9). Den kjærligheten og fryden i Herren, og det hat til synden som oppstår i den sjelen som føres over fra lovens trelldom til nådens rike, er nemlig ikke bare en naturlig gjenkjærlighet, men virkelig "Guds sæd" i den gjenfødte. Guds Hellige Ånd bor i hjertet hos den som har fått troen. Og det er bare denne sæden som overvinner, som behersker og som dører synden. Ja, den virker til og med at vi "ikke kan synde", som Johannes sier. Vi kan ikke trives i synden, og kan derfor heller ikke "stille oss fram som tjenere" for den. Og så lenge vi har det slik, får ikke synden herredømme i oss (se v. 16 i vårt kap.). Dette er det første vi skal merke oss, for å forstå verset vi har foran oss her.

Men her er også en annen hemmelighet. Når apostelen sier at "synd skal ikke herske over dem som ikke er under lov, men under nåde", så grunner dette løftet seg på noe mer enn vårt nye, hellige sinn. Det har også sin grunn i Gud selv. Hemmeligheten er denne: Når et menneske "ved loven er død for loven" og har all sin trøst bare i Gud og hans nåde, da lever han i den svake og avhengige barnets tilstand som Gud selv har påtatt seg å ta ansvaret for. Paulus sier i 2Kor 12: 10: "når jeg er skrøpelig, da er jeg sterk". Der gir han oss selve hemmeligheten. "Når jeg er skrøpelig, er svak - da er jeg sterk". Dette grunner seg nemlig på det Herren selv hadde talt til ham med disse ordene: "Min kraft blir fullendt i skrøpelighet" (v. 9).

Guds kraft viser seg bare gjennom de svake. Gud vil ikke gi sin kraft til de sterke, de som ennå tror de selv makter noe som helst. Bare til dem som i alt sitt strev er "gått konkurs", er blitt "fortapt", og derfor nå lever bare av nåde.

De som er under loven derimot, de strever ennå i egen kraft. De er ennå ikke blitt utmattet og tilintetgjort. De tror ennå de kan utrette noe selv i kampen mot synden. Og selv om de kanskje samtidig ber til Gud om hans kraft, så strir de mot de lovene han i sin visdom har sagt skal gjelde i nådens rike. De tar feil når de venter at han skal la sin kraft strømme til noen som innerst inne ennå setter sin lit til egen kraft. Disse som ikke har opplevd at de "ved loven døde for loven" slik at de nå bare lever på nåden. Hvis en bare ser på den utvortes fromheten hos mennesker som i seg selv er sterke, så kan en lett komme til å tro at de også eier Guds kraft mot synden. Men Herren avslører dette, og viser at det er bare utvortes renhet og skjønnhet, på linje med hvitkalkede graver (Mat 23: 25-28). Selve syndens indre makt er ennå ikke blitt åpenbart for dem, når de ennå kan ha tiltro til sine egne vurderinger og styrke. Kraften i den indre fordervelsen er ennå ikke brutt ned.

Ganske annerledes har den det som fortviler over seg selv, og har all sin rettferdighet og styrke i Kristus alene. Slike tilintetgjorte sjeler, disse svake og avhengige barna tar nå Herren selv seg av. Disse trøster han og sier: "Min nåde er nok for deg, for min kraft blir fullendt i skrøpelighet". Dette er den andre årsaken til at Paulus kan love at synden ikke skal herske over dem som ikke er under lov, men under nåde.

Men tenk for en lærdom dette verset gir oss! Her sier altså apostelen at bare de som "ikke er under lov, men under nåde" skal få være fri fra syndens herredømme. Da er de jo fullstendig ukjent med evangeliets hemmelighet, de som tror helliggjørelsen bare kan virkes gjennom formaninger, uten hensyn til om sjelene i sin samvittighet lever under loven eller under nåden. På samme måte som hele Skriften forøvrig, bekrefter jo dette verset at bare når vi selv står der knust og avkledd alt vårt eget strev, og har funnet frelsen i Kristus alene, er blitt frigjort fra lovens regjering og nå lever i nåden som vårt rette livs element - bare da har vi vilje og kraft til å tjene Herren og døde synden.

De er helt ukjent med evangeliets sannhet, de som ikke tror forkynnelse av nåden hører hjemme i helliggjørelsesforkynnelsen, men at den snarere hemmer helliggjørelsen. De vet ikke at skal det bli en sann helliggjørelse, så må der først være frihet fra loven. De er heller ikke klar over at en helliggjørelse som er begynt rett, kan forstyrres gjennom loven - hvis loven får begynne å regjere i samvittigheten. For da blir sjelen "bundet under trelldommens åk". Og dermed mister han den gode viljen og kraften - som har sin grunn i troen og fryden i Herren. Paulus sier at vi må være fri fra loven, i vår samvittighet, for å kunne seire over synden. De andre tror vi må være forpliktet på loven, i vår samvittighet, for å kunne seire over synden.

Hele verden forstår at kjødelig lettsindighet, som ikke bryr seg om loven, er i strid med helliggjørelse. Men det er bare noen få som virkelig forstår at i en sjel som er blitt "bundet under trelldommens åk" kan loven drepe helliggjørelsen. Og når dette er en hemmelighet for hele vår fornuft, trenger vi virkelig å merke oss den lærdommen Paulus gir oss her; at bare når vi ikke er under lov, men under nåde, kan vi herske over synden. Og så trenger vi altså også den formaningen, at vi ikke gjennom loven gjør slutt på helliggjørelsen, men fremfor alt verner om selve Livet, hjertet og kraften i alt gudsliv ved at den guddommelige nåden alltid må herske i vår samvittighet.

Paulus har på ingen måte oversett at det er mange som hører og vet om denne nåden, men ikke lever i den. Og at disse nok i kjødelig lettsindighet kan misbruke nåden til trøst, mens de lever i synd. Dette tar han nå straks opp i neste vers. Men av den grunn viker han ikke det minste fra den store sannheten om at en sann helliggjørelse forutsetter først frihet fra loven. Så skal vi se hvordan han vil forebygge misbruket av denne sannheten. På samme måte som i v. 1, tar han problemet opp gjennom et spørsmål omkring meningen og konsekvensene av hans forkynnelse. Nå sier han: